

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету іноземних мов

Світлана ВІРОТЧЕНКО

“ 10 ” серпня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ GERMANСЬКИХ МОВ (АНГЛІЙСЬКА)

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	03 – гуманітарні науки
спеціальність	035 – філологія
освітня програма	англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова
спеціалізація	035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська
вид дисципліни	вибіркова
факультет	іноземних мов

2023 /2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

“29” серпня 2023 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: СОЛОЦУК Людмила Василівна,

доктор філол. наук, професор, професор кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

“28” серпня 2023 року, протокол № 1

В.о. завідувача кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

 к.ф.н., доц. Ірина МОРОЗОВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова.

Гарант освітньої програми Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова

(підпис)

Людмила СОЛОЦУК
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету

іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

“29” серпня 2023 року, протокол № 15

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

 к.п.н., доц. Анна КОТОВА

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни “Історія германських мов (англійська)” складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, спеціальності «035 Філологія», спеціалізації «035.041 Германські мови і література (переклад включно)», перша – англійська.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Історія германських мов (англійська)» є формування у студентів філологічної компетенції і ерудиції як підґрунтя для теоретичного осмислення і вирішення мовознавчих проблем, а також здійснення в процесі навчання професійної освіти, всебічного розвитку і виховання особистості студента.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія германських мов (англійська)» є набуття студентами теоретичної підготовки для здійснення науково-дослідницької роботи у галузі мовознавства, мовних, лінгвокраїнознавчих та культурологічних знань і формуванні системи мовленнєвих умінь. Змістовно зорієнтовані завдання передбачають набуття студентами знань про об’єкт, предмет, мету й завдання Історії англійської мови, її місце серед інших мовознавчих наук; ознайомлення з традиційними та новітніми методами наукового пошуку у галузі Історії англійської мови; вивчення системи мовних категорій; скерування студентів на самостійний пошук релевантних наукових джерел, їх критичний аналіз та вироблення власного погляду на досліджувані проблеми; формування у молодих науковців відповідальності та академічної доброчесності. Мовно зорієнтовані завдання передбачають оволодіння студентами відповідною термінологією та типовими синтаксичними структурами, формування навичок роботи з мовним матеріалом.

Навчальна дисципліна забезпечує розвиток таких компетентностей:

А) Інтегральна компетентність:

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики у процесі навчання та професійної діяльності, що передбачає застосування теорій та методів мовознавства (зокрема Історії англійської мови) і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Б) Загальні компетентності:

ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області (Історія германських мов (англійська)), її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК-4 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати філологічні проблеми.

ЗК-8 Здатність працювати у команді та автономно.

ЗК-9 Здатність спілкуватися англійською мовою.

ЗК-10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

В) Фахові компетентності:

ФК-1 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК-2 Здатність використовувати у професійній діяльності знання

про англійську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК-3 Здатність використовувати у професійній діяльності знання з теорії англійської мови.

ФК-7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів.

ФК-8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

1.3. Кількість кредитів: 3 для денної форми/150 для заочної

1.4. Загальна кількість годин – 90/150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки – 3-й	Рік підготовки – 4-ий
Семестр – 5-й	Семестр – 8-й
Лекції – 32 год. (в аудиторному / дистанційному форматі)	Лекції – 10 год. (в дистанційному форматі)
Самостійна робота – 58 год. (дистанційно)	Самостійна робота – 140 год. (дистанційно)
Мова викладання – англійська	
Вид підсумкового контролю:	
Іспит	Залік

Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Курс практичної граматики англійської мови, вступ до мовознавства, вступ до германської філології, історія англійської мови, лексикологія англійської мови

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні досягти таких програмних результатів навчання:

змістові

ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів

мовні

ПРН9. Знати англійську мову, її структуру та функціонування, а також мовні норми, у тому числі орфографічні і пунктуаційні, використовувати ці знання для висловлювання власної думки в усній і письмовій формах.

вміння

ПРН2. Здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для ефективного виконання професійних завдань, професійного і особистісного розвитку: добирати інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Володіти основними традиційними і сучасними методами і засобами отримання, зберігання, переробки інформації; працювати з комп'ютером як засобом управління інформацією; працювати з інформацією у глобальних комп'ютерних мережах.

ПРН10. Ідентифікувати, класифікувати і аналізувати мовні одиниці різних рівнів (фонетичного, морфологічного, синтаксичного, лексичного, стилістичного), визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

комунікативні компетентності

ПРН3. Використовувати іноземну мову для організації ефективної мовної, міжмовної та міжкультурної комунікації на особистому та професійному рівнях.

ПРН5. Використовувати іноземної мову, що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання завдань у різних сферах мовної, міжмовної та міжкультурної комунікації. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН10. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань (зокрема тих, що пов'язані з історією розвитку англійської мови), власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

автономність та відповідальність

ПРН 3. Організувати процес свого навчання і самоосвіти

ПРН4. Аналізувати робочу ситуацію, що склалася, здійснювати оцінку і корекцію власної діяльності, нести відповідальність за результати своєї роботи.

ПРН13. Володіти навичками розробки та реалізації різного типу проектів в освітніх і культурно-просвітницьких установах, в соціально-педагогічній, гуманітарно-організаційній, книговидавничій, мас-медійній та комунікативній сферах, що передбачають використання державної та іноземних мов.

ПРН15. Дотримуватися правил академічної доброчесності, етичних та моральних принципів, що сприяють ефективному міжмовному та міжкультурному спілкуванню.

ПРН16. Використовувати цифрові технології у навчальному процесі та перекладацькій діяльності.

ПРН17. Здійснювати порівняльний аналіз державної мови та мов, що вивчаються, на лексичному, граматичному та стилістичному рівнях.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний блок 1.

Тема 1. Предмет та задачі курсу “ Історія германських мов (англійська)”. Джерела вивчення історії мови. Методи, які використовуються для вивчення історії мови.

Тема 2. Походження англійської мови та основні періоди її розвитку. Давньоанглійський період. Історичні умови розвитку мови у давні часи. Давньоанглійська писемність та пам'ятки давньоанглійської писемності. Давньоанглійські діалекти.

Тема 3. Давньоанглійська фонетика. Словесний наголос. Давньоанглійський вокалізм. Основні зміни голосних.

Тема 4. Давньоанглійська фонетика. Давньоанглійський консонантизм. Основні зміни приголосних.

Тема 5. Давньоанглійська граматики. Структура слова у давньоанглійській мові. Частини мови та їх граматичні категорії. Історичний розвиток іменника.

Тема 6. Давньоанглійська граматики. Історичний розвиток займенника, прикметника та числівника у давньоанглійській мові.

Тема 7. Давньоанглійська граматики. Категорії дієслова. Сильні та слабкі дієслова. Претерито-презентні дієслова. Неособисті форми дієслів (інфінітив, дієприкметники I, II).

Тема 8. Давньоанглійський синтаксис.

Тема 9. Давньоанглійська лексика. Характеристика словотворення.

Тема 10. Етимологічна характеристика словникового складу у давньоанглійський період. Ісконна лексика та запозичення.

Тема 11. Середньоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у середньоанглійський період. Скандинавське та норманське завоювання та їх вплив на розвиток англійської мови.

Тема 12. Середньоанглійські діалекти. Розвиток Лондонського діалекту. Писемні пам'ятки середньоанглійського періоду.

Тема 13. Новоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у новоанглійський період. Формування англійської національної літературної мови. Початок ери книгодрукування.

Тема 14. Розквіт літератури у ранньонovoанглійський період. Поширення англійської мови за межі Англії.

Тема 15. Обговорення та повторення загальних проблем курсу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	усього	у тому числі		усього	у тому числі	
л		ср	л		ср	
1	2	3	4	5	6	7
Тематичний блок 1						
Тема 1.	6	2	4	10	1	4
Тема 2.	6	2	4	10	1	4
Тема 3.	6	2	4	10	1	4
Тема 4.	6	2	4	10	1	4
Тема 5.	6	2	4	10	1	4
Тема 6.	6	2	4	10	0,5	4
Тема 7.	6	2	4	10	0,5	4
Тема 8.	6	2	4	10	0,5	4
Тема 9.	6	2	4	10	0,5	4
Тема 10.	6	2	4	10	0,5	4
Тема 11.	6	2	4	10	0,5	24
Тема 12.	6	2	4	10	0,5	24
Тема 13.	6	2	4	10	0,5	24
Тема 14.	6	2	4	10	0,5	24
Тема 15.	6	4	2	10	0,5	4
Разом за тему 1	90	32	58	150	10	140
Усього годин	90	32	58	150	10	140

4. Теми лекційних занять

Денна/заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин дф/зф
1	2	3
1.	Предмет та задачі курсу “Історія англійської мови”. Джерела вивчення історії мови. Методи, які використовуються для вивчення історії мови	2/1
2.	Походження англійської мови та основні періоди її розвитку. Давньоанглійський період. Історичні умови розвитку мови у давні часи. Давньоанглійська писемність та пам'ятки давньоанглійської писемності. Давньоанглійські діалекти	2/1
3.	Давньоанглійська фонетика. Словесний наголос. Давньоанглійський вокалізм. Основні зміни голосних	2/1
4.	Давньоанглійська фонетика. Давньоанглійський консонантизм. Основні зміни приголосних	2/1
5.	Давньоанглійська граматики. Структура слова у давньоанглійській мові. Частини мови та їх граматичні категорії. Історичний розвиток іменника	2/1
6.	Давньоанглійська граматики. Історичний розвиток займенника, прикметника та числівника у давньоанглійській мові	2/0,5
7.	Давньоанглійська граматики. Категорії дієслова. Сильні та слабкі дієслова. Претерито-презентні дієслова. Неособисті форми дієслів (інфінітив, дієприкметники I, II)	2/0,5
8.	Давньоанглійський синтаксис	2/0,5
9.	Давньоанглійська лексика. Характеристика словотворення	2/0,5
10.	Етимологічна характеристика словникового складу у давньоанглійський період. Ісконна лексика та запозичення	2/0,5
11.	Середньоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у середньоанглійський період. Скандинавське та норманське завоювання та їх вплив на розвиток англійської мови	2/0,5
12.	Середньоанглійські діалекти. Розвиток Лондонського діалекту. Писемні пам'ятки середньоанглійського періоду	2/0,5
13.	Новоанглійський період. Історичні умови розвитку англійської мови у новоанглійський період. Формування англійської національної літературної мови. Початок ери книгодрукування	2/0,5
14.	Розквіт літератури у ранньонovoанглійський період. Поширення англійської мови за межі Англії	2/0,5
15.	Обговорення та повторення загальних проблем курсу.	4/0,5
Усього годин		32/10

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Зміст самостійної роботи	К-ть годин дф/зф	Форма контролю дф/зф
1	2	3	4	5
1.	Походження англійської мови. Її розвиток у давньоанглійський період: фонетика, граматики, лексика	Поглиблене опрацювання матеріалу щодо розвитку англійської мови у давньоанглійський період.	20/44	Винесено на підсумковий контроль
1.	Розвиток англійської мови у середньоанглійський період: 1) Середньоанглійський вокалізм та консонантизм. 2) Зміни у граматичній системі англійської мови у середньоанглійський період. Нові частини мови та категорії. 3) Середньоанглійська лексика: характеристика словотворення; запозичення.	Самостійне опрацювання матеріалу. Підготовка реферату /доповіді-проекту про розвиток англійської мови у середньоанглійський період на одну із запропонованих тем.	19/48	Перевірка реферату. Представлення проекту-повіді (вибірково)
2.	Розвиток англійської мови у ранньоніовоанглійський період: 1. Новоанглійський вокалізм та консонантизм. 2. Зміни у граматичній системі англійської мови у новоанглійський період. Нові частини мови та категорії. 3. Новоанглійська лексика: характеристика словотворення; запозичення.	Самостійне опрацювання матеріалу. Підготовка реферату /доповіді-проекту про розвиток англійської мови у середньоанглійський період на одну із запропонованих тем.	19/48	Перевірка реферату. Представлення проекту-повіді (вибірково)
Разом			58/140	

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено програмою

7. Методи навчання

1. Методики підходу «Інтегроване навчання предметів і іноземної мови» (CLIL / Content and language integrated learning).
2. Словесні методи: лекція, розповідь, бесіда.
3. Комунікативний метод (мозковий штурм, інтерактивна лекція).
4. Викладання з підтримкою (scaffolding) – демонстрація з Power Point.

5. Наочні методи: демонстрація, ілюстрація, аудіометод, відеометод.
6. Робота з підручниками та конспектами лекцій.

8. Методи контролю

1. Метод усного контролю: врахування активності студентів на лекціях (відповіді на питання лектора); фронтальне опитування.
2. Метод тестового контролю – поточні семестрові роботи.
3. Метод самоконтролю та взаємоконтролю за ефективністю науково-пізнавальної діяльності
4. Іспит (тест на множинний вибір).

9. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Тематичний блок 1	60	100
Тести на множинний вибір = 20		
Доповіді-проекти (включно з перекладом) = 20		

Форми контролю навчальних здобутків студентів:

ДФ:

Теми 1-2 – тест на множинний вибір/відкриті питання

Теми 3-4 – тест на множинний вибір/true-false

Теми 5-8 – тест на множинний вибір/true-false

Теми 9-14 – тест на множинний вибір/true-false

ЗФ:

Теми 1-8 – тест на множинний вибір/ true-false

Теми 9-14 – тест на множинний вибір/ true-false

ДФ/ЗФ:

Доповідь-проект із середньоанглійської мови

Доповідь-проект з ранньоновоанглійської мови

Переклад та аналіз фонетичних, граматичних та лексичних особливостей давньоанглійської мови на матеріалі уривків з поеми “Беовульф” / “Всесвітньої історії” Оросія (давньоанглійська мова) (вибірково); переклад та аналіз фонетичних, граматичних та лексичних особливостей середньоанглійської мови на матеріалі уривку з “Кентерберійських оповідей” Дж. Чосера (вибірково).

Критерії оцінювання:

Шкала відповідності оцінки (за національною системою)
кількості штрафних балів

	Кількість питань	Кількість штрафних балів на «5»	Кількість штрафних балів на «4»	Кількість штрафних балів на «3»	Кількість штрафних балів на «2»
Тест	20	10%	20%	30%	більше 30%

Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для зарахування модуля – 20 балів (50%).

Студент отримує допуск до підсумкового семестрового контролю, якщо він впорався з 50 % учбового матеріалу, тобто набрав не менше 20 балів (50%) за тестові завдання, презентації рефератів (проектів) з середньоанглійської та ранньоновоанглійської мови та переклад і аналіз

фонетичних, граматичних та лексичних особливостей текстів давньоанглійською та середньоанглійською мовами, відвідав не менше 9/6 лекцій (більше 50%).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення:

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проєктор), веб-сервіс GoogleClassroom, ZOOM, Viber.

10. Методичне забезпечення. Рекомендована література:

Основна

1. Костюченко, Ю.П. (1953). *Історія англійської мови*. К.: Вища школа. 358 с.
2. Солощук, Л.В. (2015). *History of the English Language in Brief*. Kharkiv: KhNu, 105 p.
3. Khaimovich, B.S. (1975). *A Short Outline of the History of English* Kharkov. 110 p.
4. Verba, L.G. (2005). *History of the English Language*. Вінниця. 304 с.
5. Baugh, A.C. & Cable T. (2005). *A History of the English Language*. Routledge. 447 p.

Допоміжна

1. McDowall, D. (2006). *An Illustrated History of Britain*. Longman. 188 p.
2. THE CAMBRIDGE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE. (2005). V. I. The Beginnings to 1066. EDITED BY RICHARD M. HOGG Smith, Professor of English Language and Medieval Literature, University of Manchester. Cambridge University Press. 7th edition. 588 p.
3. THE CAMBRIDGE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE (2006). V.2. 1066-1476. EDITED BY NORMAN BLAKE, Professor of English Language and Linguistics, University of Sheffield. Cambridge University Press. 4th edition. 676 p.
4. THE CAMBRIDGE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE (1999). V. 3. 1476–1776. EDITED BY ROGER LASS, Distinguished Professor of Historical and Comparative Linguistics, University of Cape Town. Cambridge University Press. 668 p.

11. Інформаційні ресурси

<http://www.british-study.com>

<http://www.royal.gov.uk>

SUMMARY

The course “**History of the English Language**” has been modified within the framework of the Erasmus+ Project 610427-EE-2019-EPPKA2-CBHE-JP Foreign Language Teacher Training Capacity Development as a Way to Ukraine’s Multilingual Education and European Integration (MultiEd)

Components modified:

- interactive lectures;
- literature updated;
- key terms introduced;
- competencies and learning outcomes added;
- constructive alignment observed throughout the course;
- self-study specified (see Self-Study Guidelines attached to the syllabus)
- peer-assessment envisaged during the presentation of projects;
- final test

The course is delivered in the academic year 2023/24 (5th semester) to BA students of the 3^d year majoring in English at the School of Foreign Languages of V.N. Karazin Kharkiv National University.

Branch of knowledge: 035 Philology

Specialization: 035.041 Germanic languages and Literature, Translation inclusive.

Status of the discipline: cycle of professional courses; optional course

Developer and Lecturer: Prof. Lyudmila Soloshchuk, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology and Methods of Teaching a Foreign Language, Professor

Course volume:

3 ECTS

32 hours of class work (lectures); 58 hours of self-study

Form of final control: examination (written test): A, B, C, D

Course language: English

Course prerequisites: level of English – B2-C1; Introduction to General Linguistics, Introduction to Germanic Philology.

Course summary:

The course “**History of the English Language**” is optional for students who work towards their BA degree majoring in the Germanic Languages. The course aims at developing in students an understanding of the key concepts of the history of the English language as well as exploring practical ideas in order to help students better integrate into the English language teaching and translation practices. The course features such professionally oriented issues as the place of the history of the English language in the architecture of modern linguistics.

Competencies:

Integral competency: ability to solve complex professional and research problems in the field of linguistics, History of the English language in particular.

General competencies:

- ability to think critically and be self-critical;
- ability to study and to acquire present-day knowledge;

- ability to search, process, and critically analyze information from various sources;
- ability to identify, formulate and solve philological problems;
- ability to work in a team and on one's own;
- ability to communicate in English;
- aptitude for abstract thinking, analysis and synthesis;
- ability to apply knowledge in real-life situations;
- command of information and communication technologies.

Professional competencies:

- knowledge of the structure of Philology and its theoretical tools;
- ability to use the knowledge of the English language theory in professional activities;
- ability to collect, analyze, systematize and interpret linguistic (grammatical) facts, provide grammatical interpretation of text and discourse;
- ability to freely use specialized terminology in solving professional tasks.

Learning outcomes:

Students are to

- have the **knowledge** of the following

content: the main problems in the sphere of Philology, approaches to solving them by using appropriate methods and innovative approaches;

language: English, its structure and functioning as well as language norms, spelling and punctuation in particular;

- **be able to**: use the knowledge of English in expressing one's thoughts orally and in writing; find the necessary information in different sources, process it and use it for professional purposes and personal growth; use information and communication technologies

Communicative competencies: be able to work in a team with people of different cultures, religions and political persuasions;

Autonomy and responsibility: to manage the process of studying and life-long learning; to be able to analyze and evaluate one's performance and bear responsibility for one's work; to adhere to the principles of academic integrity and professional ethics.

Assessment and feedback:

- assessment tests – 4x5 points each
 - projects – 2x10 points
 - final test – 60 points
- (attendance and interaction in class are taken into consideration)

Course quality monitoring

1. Syllabus feedback from internal and external (peer-)reviewers
2. Feedback from students who attend the course
3. Students' performance in the course